

„sivatági róka”, az Afrika-hadtest parancsnoka és vezértábornagy), Friedrich Paulus ezredparancsnok (vezértábornagy rendfokozatban a Sztálingrádnál bekerített német 6. hadsereg parancsnoka) nevét.

Végezetül engedtessek meg számomra egy megjegyzés, mely semmit nem von le a mű érté-

kéből. Véleményem szerint kevésbé nagyobb hangsúlyt helyezhetett volna a szerző az első világháború poklában az ellenséggel éppen olyan hősiiesen harcoló osztrák–magyar alakulatok helytállásának kidomborítására.

Balla Tibor

DAVID FRASER

ROMMEL

Erwin Rommel tábornagy élete

(Victoria Kiadó, h. n. [Budapest], 1995. 288 o, 296 ill.)

Még az 1950-es évek elején, általános iskolásként, részben angol nyelvtudásom fejlesztése, részben tájékozódásom elősegítése céljából, egy könyvet kaptam ajándékba a nagybátyámtól. Afféle paperback kötetet, amelyet az amerikai kiskatonák számára adtak ki. Maga a kötet a második világháború eseményeit ismertette a kiadás idejéig (1944 ősze), de olyan jól, hogy tanári munkámban még tavaly is használtam. Az érdekesség azonban a borítón található, ahol felsorolták a sorozat köteteit. S közülük az egyik: „Field Marshal Rommel: Infantry attack”. Már akkor leszűrtem a megállapítást: ha háború közben az ellenség a saját katonái számára kiadja valakinek a könyvét, az igen kiváló személyiség lehet.

Nos, ezzel a személyiséggel ismerteti meg az olvasót Fraser könyve. A szerző a legjobb angol-szász történelmi hagyományok követője. Távol áll tőle az ellenség (egykori ellenség) lebecsülése vagy megvetése, hacsak valami konkrét eseményt ezt nem indokolja. Feltűnően jól tájékozott a német és közép-európai viszonyokban. Rossz véleménnyel van a párizsi-körményi békekről, viszont elismeri a német hadsereg jó kiképzettségét, az alparancsnokok önálló akciókra való alkalmasságát. Igen nagyra értékeli Seeckt tábornok alapozó munkáját a Reichswehr létrehozásában, mely nélkül nem lehetett volna oly rövid idő alatt ütőképessé tenni a Wehrmachtot. Máshogy ítéli meg a parancsnok feltétel nélkül, de nem túlkapásokkal végrehajtó tisztet-katonát, mint a túlbuzgókat. (Közülük nem egy később a nagy Hitler-rajongásból vak gyűlöletbe vált át, mint Stauffenberg.)

Tehát ilyen szerző kíséri végig a különösebb katonai hagyományok nélküli értelmiségi családból származó fiatal tiszt pályafutását. Ott vagyunk vele a nyugati front lövészárkaiban, a Déli-Kárpátok német hagyivadászként is szokatlan körülményei között, s az esküvőjén, mely

német viszonyok között szokatlan lehetett, hiszen Erwin evangélikus, Lucy pedig katolikus volt. Mindvégig mintaszerű házasságban éltek.

A békeidőszakban felettesei elismerik Rommelben a kiváló kiképzőt és a jó katonaiskolai tanárt, de a vezérkari akadémiára nem veszik fel. Ám végülis vezérőrnagy lett, s a lengyel hadjárat idején Hitler katonai biztosítóalakulatának a parancsnoka volt. Ez azonban, érthetően, nem elégítette ki, s leküzdve a „szakértők” minden ellenkezését, kiharcolta, hogy ő, a vezérkari végzettség nélküli gyalogos tiszt, egy páncélos hadosztály parancsnoka lehessen. A nyugati hadjáratot a 7. páncélos hadosztály parancsnokaként harcolta végig. Alapelve az volt, hogy „túl előreszalad”, nem áll le „szármányait biztosítani”, hanem tovább rohan, amíg szét nem zilálja az ellenség hírendszert és hadtápját is.

A franciaországi hadjáratban ez tökéletesen bevált, bár néha a fele hadosztályról nem tudta, hogy éppen hol van, magasabb parancsnokai pedig róla. Azt hiszem – bár a szerző ezt csak érezteti – ezért is került Afrikába.

Fenti módszere ott is bevált – kivéve a „tobruki tüskét”. Ám az angolok (pontosabban: britek) keményebb ellenfelek voltak, mint a teljesen demoralizált franciák. És éppen akkor, amikor – nem utolsósorban a keleti front mindent elnyelő szükségletei miatt – akadozni kezd az utánpótlása, a brit 8. hadsereg új parancsnokot kap Montgomery személyében, aki maga mögött tudja az amerikai hadianyagot korlátlan mennyiségben szállító hadtápot.

Emberileg Rommelben és Montgomeryben sok közös vonás volt, mely katonáik és a kivülállók számára igen rokonszenvenessé, feletteseik és vezető politikusaik szemében pedig nemegyszer kellemetlenné tette őket. Közvetlen feletteseiknek: Alexandernek, illetve Kesselringnek nem kevés energiáját emésztette fel a konfliktusok rendezése.

